

INTERNATIONELLA
HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Skattereduktion för gåvor

Uppfyller lagstiftningen dess syfte?

Kandidatuppsats inom affärsjuridik (kapitalbeskattning)

Författare: Karin Ljöstad

Handledare: Anna Gerson

Framläggningsdatum 14 Maj 2012

Jönköping Maj 2012

Kandidatuppsats inom kapitalbeskattning

Titel:	Skattereduktion för gåvor – Uppfyller lagstiftningen dess syfte?
Författare:	Karin Ljöstad
Handledare:	Anna Gerson
Datum:	2012-05-14
Ämnesord	Kapitalbeskattning, skattereducering för gåva, ideellverksamhet

Sammanfattning

Den svenska regleringen gällande skattereducering för gåvor till ideella organisationer infördes vid årsskiftet 2011/12. Regleringen omfattar skattereducering för gåvogivaren om gåvan hänförs till gåvomottagare som är ideella organisationer som arbetar med *"hjälpverksamhet för behövande"* eller *"främjar vetenskaplig forskning"*. För att omfattas som godkänd gåvomottagare krävs det en ansökan som godkänds av Skatteverket, vilket omfattar både en ansökningsavgift på 10 000 kronor och en årligavgift på 7 000 kronor.

Syftet med lagstiftningen har varit att stärka den ideella sektorn genom att underlätta insamlingen av medel från andra aktörer, samtidigt som den ideella sektorns självständighet skulle stärkas gentemot politisk influens. Lagstiftningen har mött kritik då dess utformning medför att stora delar av den ideella sektorn utesluts ur regleringen och därmed rätten för givarna till skattereducering.

Syftet med denna uppsats har därför varit att utreda *hurvida lagstiftningen om skattereduktion för gåvor till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte* eller om en reformering bör ske.

Inom kriteriet *"hjälpverksamhet för behövande"* avses ett behov i ekonomisk mening enligt rättspraxis. Eftersom detta kriterium uppställts utesluts de som arbetar i preventivt syfte och därmed viktiga delar av den ideella sektorn. Även det faktum att det krävs både att en hög ansöknings- och årligavgift betalas inskränks omfattningen av godkända gåvomottagare till att endast innefatta de organisationer med högre omsättning. Eftersom dessa organisationer, trots de höga avgifterna, förväntar sig en ännu högre omsättning av gåvor. På grund av detta kan det inte anses att lagstiftningen till fullo uppfyller sitt syfte då stora delar av den ideella verksamheten utesluts. Trots detta är det viktigt att se lagstiftningen som ett första steg mot en starkare ideell sektor även om en reformering bör ske för att syftet ska kunna uppnås.

Bachelor's Thesis in Commercial and Tax law

Title: Tax reduction for gifts – Does the legislation fulfill its purpose?
Author: Karin Ljöstad
Tutor: Anna Gerson
Date: 2012-05-14
Subject terms: **Tax reduction, gifts, nonprofit organizations**

Abstract

The Swedish legislation regarding tax reduction for gifts to nonprofit organizations was stated year 2011/12. The legislation includes tax reduction for donors if the gift refers to a nonprofit organization whose work consists with “*charity for an economical need*” or “*scientific research*”. To be included as approved recipient the recipient has to apply for approval. This approval includes both an application fee and an annual fee. At present time the application fee is 10 000 SEK and the annual fee is 7 000 SEK.

The purpose with the legislation has been to strengthen the nonprofit organization and to facilitate the collection of gift from other individuals to strengthen the nonprofit organizations independence in the society. The legislation has been criticized for its regulatory elements because it excludes parts of the nonprofit organizations.

The purpose with this thesis has been to study if the legislation fulfills its purpose or if a reformation is needed.

The criteria “*charity for an economical need*” requires a need in an economical sense. Since this requirement is set, the nonprofit organization who is working in a preventive measure is not included within the legislation. Because of that, a large part of the nonprofit organizations is excluded from the right to tax reduction for the donors. To be an approved recipient you have to pay a high amount in application fee and annual fee. This restricts the legislation to only include the organization with higher profit who expects the tax reduction to pay off with the expectation of more gifts.

Due to that the legislation is not, according to the author, fulfilling its purpose when a large part of the nonprofit organization is excluded from the right to tax reduction. But it is important to see the legislation as a first step towards a stronger nonprofit sector even if a reformation is needed to fulfill the purpose of the legislation.

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Introduktion	4
1.2	Syfte och avgränsning	5
1.3	Metod och material	6
1.4	Terminologi	7
1.5	Disposition	9
2	Lagändringen om skattereduktion för gåvor	10
2.1	Inledning	10
2.2	Historik	10
2.3	Införandet av lagändringen	12
2.3.1	Inledning	12
2.3.2	67 kapitlet 20-26 §§ Inkomstskattelagen	12
2.3.3	"Hjälpverksamhet bland behövande"	13
2.3.4	"Främja vetenskaplig forskning"	14
2.3.5	Sammanfattning	15
2.4	Syfte	15
2.5	Lag om godkännande av gåvomottagare	16
2.6	Kapitel 7 Inkomstskattelagen	17
2.7	Utländska organisationer	17
3	Komparativ studie	19
3.1	Inledning	19
3.2	Ideella organisationer i Norge	20
3.3	Avdragsrätten i Norge	21
3.4	Konsekvenser i Norge	22
3.5	Norska regler i komparation med svenska regler	24
4	Förväntade konsekvenser i Sverige	26
4.1	Inledning	26
4.2	Offentlighetsfinansiella	26
4.3	Godkänd gåvomottagare	27
4.4	Skatteverket	28
5	Analys	29
6	Avslutande kommentar	34
	Referenslista	35

I Inledning

I.1 Introduktion

Att gåvor bör vara avdragsgilla har flitigt diskuterats mellan lagstiftaren och aktörer från välgörenhetsorganisationer.¹ Staten har velat skydda den svenska skattebasen medan aktörer från välgörenhetsorganisationer har velat stärka den ideella sektorn genom att med hjälp av skattesubventioner stimulera en ökad insamling av medel genom penninggåvor.²

Historiskt har gåvor i skatterättslig mening länge definierats som levnadskostnader och avdragsrätt av sådana kostnader har inte kunnats dras av mot skattepliktig inkomst.³

År 2004 avskaffades arvs och gåvoskatten⁴ vilket startade en förändrad syn på gåvor i samhället. I samband med detta började det diskuteras huruvida gåvor skulle medföra en rätt till skattereducering. Eftersom gåvor utgör en sådan central del i det solidariska samhället har lagstiftaren velat underlätta och förbättra situationen även för privatpersoner att bidra till den ideella sektorns arbete. Detta ledde till att en ny lagstiftning, lagen om rätt till skattereducering, utarbetades och beslutades av riksdagen vid årsskiftet 2011/12.⁵

Lagen om rätt till skattereducering för gåvor till ideella föreningar ansågs vara en efterlängtat reform. Sverige har därmed som sista land bland övriga EU-länder godkänt rätten till skattereducering för gåvor till ideella organisationer.⁶

Trots att denna reform har varit efterlängtat så har lagstiftningen blivit starkt kritiserad från diverse hjälporganisationer och andra inflytelserika aktörer. Kritiken har inte riktat sig mot viljan att genomföra reformen, utan just hur reformen har utformats och hur konsekvenserna enligt kritikerna av reformen skiljer sig från dess egentliga syfte.⁷

¹ Se exempelvis Svenska dagbladet, Stefan Bergh, Marie Willermark, Staffan Josephson, Laurent Leksell & Mikael Oscarsson, måndag 9 januari 2012 ”Skatteverket tolkar nya lagen fel”, eller Sektor 3, tankesmedjan för det civila samhället, *En svensk modell för avdragsrätt på gåvor*, ett positionspapper, mars 2011.

² Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 158.

³ I enlighet med 9 kapitlet 2§ inkomstskattelagen.

⁴ Lag (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, Proposition 2004/05:1 avsnitt 8.3.2 Slopad arvs och gåvoskatt.

⁵ Genom Proposition 2011/12:1.

⁶ Svenska dagbladet, Stefan Bergh, Marie Willermark, Staffan Josephson, Laurent Leksell & Mikael Oscarsson, måndag 9 januari 2012 ”Skatteverket tolkar nya lagen fel”.

⁷ Se exempelvis Hanna Hallin, Svenska dagbladet opinion, måndag 2 januari 2012 ”Det är inte tanken som räknas”.

Med bakgrund av kritiken är det aktuellt att utreda effekterna av införandet av den nya lagstiftningen, vad lagens tänkta syfte är och om detta kan anses vara uppfyllt.

I.2 Syfte och avgränsning

I denna kandidatuppsats kommer vissa konsekvenser av den nya lagstiftningen om rätten till skattereduktion för gåvor till ideella föreningar som infördes vid årsskiftet 2011/12 att utredas. För- och nackdelar kommer att belysas för att utreda ifall lagstiftningen uppfyller sitt syfte eller om en reformering bör ske.

Uppsatsens huvudfråga är att utreda nationellt *hurvida lagstiftningen om skattereduktion för gåvor till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte.*

En komparativ⁸ studie kommer att göras gentemot Norge som infört liknande lagregler redan år 2000 för att se vilka följder lagändringen har medfört i Norge. Studien inriktas mot att jämföra omfånget av Norges lagregler och rekvisiten i den valda lagstiftningen.

Uppsatsen omfattar endast rättsområdet inkomstbeskattning närmare bestämt skattereducering för gåvor inom inkomstskattelagens 67 kapitel. Av naturliga skäl behandlas endast det rättsområdet. Övriga områden inom inkomstbeskattning faller utanför uppsatsens syfte och kommer därmed att lämnas därhän. I analysen där en eventuell reformering utreds avgränsas uppsatsen mot att endast behandla de rättspolitiska motiv som legat bakom lagändringen och vilka konsekvenser de medfört. Avgränsning kommer även att ske genom att endast behandla privatpersoner som potentiella gåvogivare, inte juridiska personer. Inom ramen för lagändringen och denna uppsats behandlas endast gåvor i form av penninggåvor för att undvika värderingsproblem.⁹

Internationellt kommer avgränsning ske mot att endast i ett mikroperspektiv studera Norges rättsystem gällande den valda lagstiftningen, annan lagstiftning som kan inverka kommer inte omfattas av denna uppsats.

⁸ Se fotnot nr. 13.

⁹ Proposition 2011/12:1 s. 475.

1.3 Metod och material

I uppsatsen används en traditionell juridisk metod där den grundläggande redogörelsen av ämnet kommer göras genom användning av juridiska rättskällor i dess inbördes ordning.¹⁰ Rättskällorna rangordnas enligt följande (1) författning, (2) praxis, (3) förarbeten, och (4) doktrin. De lagtolkningsmetoder som kommer användas är den objektiva och subjektiva metoden. Vid den objektiva metoden fästs vikt vid lagens ordalydelse vilken används för att redogöra för gällande rätt.¹¹ Medan vid subjektiv metod kommer förarbetena ha en framträdande roll för att avgöra lagstiftarens syfte med den valda lagstiftningen.¹² Eftersom syftet med uppsatsen initialt är att utreda *hurvida den nyligen införda lagstiftningen om skattereduktion till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte* kommer författningen och dess förarbete ha en framträdande roll. Med hänsyn till att lagstiftningen nyligen infördes finns det en avsaknad av praxis och prejudikat på området och därmed kommer de inte ha en påfallande roll i materialet till denna uppsats.

I den första delen av uppsatsen används en deskriptiv metod för att förklara hur historiken kring gåvor sett ut i Sverige, vad införandet av lagstiftningen om skattereduktion för gåvor innebär och vad dess planerade syfte är.

I den andra delen kommer de förväntade konsekvenserna av lagstiftningen utredas nationellt genom att utföra en komparativ¹³ studie gentemot Norge som i ett tidigare skede infört liknande lagstiftning. Den komparativa studien kommer att vara en granskning i mikroperspektiv och därmed endast att beröra Norges lagstiftning om avdragsrätt för gåvor till ideella föreningar.¹⁴ För att kunna utföra denna komparativa studie presenteras först bakgrun-

¹⁰ Huruvida det är möjligt att kort förklara en traditionell juridisk metod är omdebatterat. Då det inte är möjligt att rymma denna diskussion inom ramen för denna uppsats har jag valt att kalla metoden traditionell juridisk metod. Se exempelvis Strömholm, Stig, *Rätt, Rättskällor och Rättstillämpning, En lärobok i Allmän Rättslära* s. 411-420. Där ifrågasätts om det finns en juridisk metod eller om det är möjligt att beteckna rättsvetenskapens alla metoder som *juridisk metod*. Strömholm drar slutsatsen att de juridiska metoderna i vart fall försöker att tolka rättsregler i syfte att synliggöra dess tillämpningsområde. Så tillämpar även jag den traditionella juridiska metoden inom denna uppsats.

¹¹ S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 2 trettonde upplagan s. 717.

¹² S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 2 trettonde upplagan s. 717.

¹³ Enligt doktrin är komparativ rätt gränslös och kan aldrig behandlas på ett på ett uttömmande sätt. Se exempel Michael Bogdan, *Komparativ rättskunskap*, andra upplagan s. 19-21. Där definieras enligt Michael komparativ rättskunskap först när syftet med arbetet är att utröna likheter och skillnader mellan olika rättsordningar. Så används även den komparativa rättskunskapen inom ramen för denna uppsats.

¹⁴ Innebörden av en granskning i mikroperspektiv innebär att endast lagstiftningen gällande avdragsrätt gällande gåvor till ideella organisationer i Lov om skatt och formue og inntekt § 6-50 kommer att beröras och

den till Norges lagstiftning gällande avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer, hur denna lagstiftning är utformad för att sedan presentera de följder lagstiftningen medfört. För att få en så rättvis bild som möjligt av de förväntade effekterna av lagstiftningen har författaren valt att jämföra konsekvenserna i ett land med en likartad relation mellan den offentliga sektorn och det civila samhället som finns i Sverige, där den offentliga sektorn till viss del är en finansiär till den ideella sektorn.¹⁵ Framförallt har Norge en liknande generell struktur av den särskilt valda lagstiftningen.¹⁶

I sista delen, där huvudfrågan kommer att besvaras, *hurvida lagstiftningen om skattereduktion för gåvor till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte*, kommer det även att utredas ifall en eventuell reformering av lagstiftningen bör genomföras. Den komparativa studien kommer där ligga som grund för förslag *de lege ferenda*. I en diskussion *de lege ferenda* kommer ingen strikt tolkning av rättskällorna tillämpas utan, tillsammans med debattartiklar, snarare föra en mer eller mindre logisk argumentation kring hurvida syftet enligt författaren anses uppfyllt.

Materialet för uppsatsen består i huvudsak av nationell lagstiftning gällande rätten till skattereducering för gåva till ideella föreningar, dess förarbete, doktrin och diverse debattartiklar som används i hierarkisk ordning. För att genomföra den komparativa studien kommer främst Norges lagstiftning¹⁷ gällande avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer att tillämpas. Vid den komparativa studien kommer till att börja med Norges sekundärkällor studeras för att övervinna de språkliga hinder som föreligger för att sedan studera original- och primärkällor som dock kommer ligga som utgångspunkt för studien.¹⁸

1.4 Terminologi

I uppsatsen återfinns flera begrepp som är viktiga inom beskattningsrättens område. Flertalet av dem förklaras i sitt sammanhang medan vissa är så viktiga och grundläggande att de redogörs för direkt under detta avsnitt.

därmed kommer inte hela Norges rättssystem behandlas inom ramen för denna uppsats. Se Michael Bogdan, *Komparativ rättskunskap*, andra upplagan s. 56-57.

¹⁵ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, *Att ge eller att beskattas*, 2009 Stockholm, s.37.

¹⁶ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, *Att ge eller att beskattas*, 2009 Stockholm, s. 152.

¹⁷ Lov om skatt och formue og inntekt §6-50.

¹⁸ I enlighet med diskussion kring hur komparation med utländsk rätt bör utföras. Se exempelvis Michael Bogdan, *Komparativ rättskunskap*, andra upplagan.

Gåva

För att en transaktion ska definieras såsom gåva utifrån en juridisk aspekt måste vissa gåvorekvisit vara uppfyllda. Gåvorekvisiten finns inte lagstadgade utan definieras enligt civilrättsliga begrepp i förarbetet som följande. (1) En förmögenhetsöverföring ska ha skett vilket lett till att givarens förmögenhet har minskat och (2) gåvotagaren har berikats. (3) Transaktionen måste ha skett frivilligt och det måste finnas en (4) benefik avsikt, en såkallad gåvoavsikt.¹⁹

Det skatterättsliga gåvobegreppet torde i all väsentlig grad stämma överrens med den civilrättsliga definitionen.²⁰ Inom ramen för lagändringen behandlas endast gåvor i form av penninggåvor för att undvika värderingsproblem.²¹

Ideell verksamhet

En ideell verksamhet är en icke-statlig verksamhet som inte handlar utifrån kommersiella intressen utan handlar med utgångspunkt från ideella ändamål. I skattehänseende, och med stöd av regeringens proposition och riksdagens beslut, omfattas stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3,7 eller 14 §§ Inkomstskattelagen (härefter IL) av lagändringen. Dessa subjekt har enligt lagstiftaren ansetts ha en sådan allmännyttig och ideell inriktning att de getts en särskild ställning i skattehänseende.²² Subjekten inom denna sektor karaktäriseras av att de inte delar ut vinst till medlemmar eller andra aktörer utan vid eventuell vinst återinvesteras vinsten i verksamheten.²³ Inom ramen för denna uppsats behandlas stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund inom samma begreppsförklaring och inga eventuella skillnader påvisas.

Skillnad mellan skattereduktion och avdragsrätt

¹⁹ Proposition 2011/12:1 s. 475.

²⁰ Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011 s. 18.

²¹ Proposition 2011/12:1 s. 475.

²² Proposition 2011/12:1 s. 454.

²³ Proposition 2011/12:1 s. 454.

Skattereduktion, som regleras i 67 kap. IL, reducerar den redan uträknade skatten och har därmed samma värde som skattereduktionens storlek. Detta innebär att en skattereduktion har samma värde oavsett inkomstförhållande.²⁴

Ett avdrag vid inkomstberäkningen minskar däremot den skattepliktiga inkomsten. Värdet av ett avdrag motsvarar den skatt som annars skulle ha betalats på inkomsten. Annorlunda uttryckt är avdragets värde spegelbilden av den skattskyldiges marginalskatt.²⁵

Sverige har valt att utforma lagändringen i form av en skattereduktion medan Norge har valt en avdragsrätt.

1.5 Disposition

Uppsatsen inleds i avsnitt 2 med att redogöra för historiken kring hur gåvor har behandlats i svensk rätt och hur gåva har hanterats inom beskattningsrättens område. Därefter beskrivs den införda lagstiftningen där viktiga rekvisit lyfts fram och vad syftet med den införda lagstiftningen har varit. Efter detta förklaras i avsnitt 3 gällande rätt i Norge och en komparation mellan Norge och Sveriges regler utförs. I avsnitt 4 utreds de förväntade konsekvenser av lagstiftningen i Sverige gentemot Norge för att sedan i avsnitt 5 besvara huvudfrågan, huruvida lagstiftningen om skattereduktion för gåvor till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte, eller om en reformering bör ske. Uppsatsen avslutas med författarens slutliga kommentarer utifrån analysen i avsnitt 5.

²⁴ S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 1 trettonde upplagan s. 78.

²⁵ S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 1 trettonde upplagan s. 78.

2 Lagändringen om skattereduktion för gåvor

2.1 Inledning

I detta avsnitt redogörs historik i Sverige kring hur gåva har behandlats i juridisk mening genom tiderna. Sedan beskrivs införandet av lagändringen och dess viktigaste rekvisit, enligt författaren, lyfts fram. Till sist ska syftet med lagstiftningen belysas utifrån lagstiftarens perspektiv. Detta avsnitt är viktigt för uppsatsen för att läsaren ska få en grundläggande förståelse för hur gåvor har behandlats i det svenska rättsystemet och hur den nyligen införda lagstiftningen är uppbyggd. En grundläggande förståelse är relevant för att i senare avsnitt förstå problematiken med formuleringen i dagens lagstiftning.

2.2 Historik

Alla samhällen har allmännyttiga mål som man försöker uppnå genom diverse verksamheter.²⁶ Vilka dessa är och hur målen uppnås varierar dock.

Som oftast uppnås de allmännyttiga målen antingen med hjälp av det *ofrivilliga* givandet, genom att ett lands ledning samlar in kapital i form av skatt som sedan används till allmännyttiga ändamål.²⁷ Eller så uppnås målen med hjälp av att ett lands ledning väljer att främja det *frivilliga* givandet genom ekonomiska incitament, såsom skattereduktioner, för de som bidrar med medel till allmännyttiga mål.²⁸ I Sverige har detta tillvägagångssätt ändrats genom historien.

Historiskt har gåvor länge i skatterättslig mening definierats som levnadskostnader och avdragsrätt av sådana kostnader har inte kunnat dras av mot skattepliktig inkomst.²⁹ Sverige intog länge en särställning gentemot de flesta andra europeiska länders syn på gåvor då samtliga av dessa länder har någon form av gynnande av gåvor till allmännyttiga mål.³⁰

Med bland annat detta som bakgrund började synen på gåvor förändras och vid utgången av år 2004 upphörde Lagen om arvs- och gåvoskatt att gälla. Denna lagstiftning infördes redan 1941³¹ och byggde på principer som utformades så tidigt som år 1894.³² Att lagstift-

²⁶ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 26.

²⁷ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 26.

²⁸ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 26.

²⁹ I enlighet med 9 kapitlet 2§ Inkomstskattelagen.

³⁰ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 197.

³¹ Lag (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

ning var ålderdomlig och i behov av reformering debatterades därmed ideligen.³³ I förarbetet till lagändringen framhölls det att lagstiftningen var kostsam att administrera och att de intäkter den bidrog till var knappa.³⁴ I och med detta avskaffades arvs- och gåvoskatten i Sverige.

I Sverige har länge den svenska staten haft monopol på välfärdssystemets kärnverksamhet i och med att skolor, sjukvård och liknande verksamhet står under statens regi. Det fanns därmed en etablerad uppfattning om att de intäkter som även de ideella föreningarna i Sverige hade, byggde på en offentlig finansiering och endast i mindre omfattning byggde på intäkter från verksamhet, avgifter eller donationer från andra aktörer.³⁵

Om man dock ser till den faktiska fördelningen, år 2009 innan lagändringen om skattereducering, så var det i genomsnitt 55 procent av föreningars intäkter som kom från avgifter, varav medlemsavgifter utgjorde en stor men inte dominerande del, medan intäkter från offentlig finansiering endast utgjorde 34 procent av de totala intäkterna.³⁶ Detta var en siffra högt över genomsnittet jämfört med övriga medlemsstater inom Europeiska unionen.³⁷

Det har debatterats om den ideella sektorns självständighet minskar gentemot det allmänna, i och med att den offentliga sektorn till viss del finansierar den ideella verksamheten. Det finns därför skäl att försöka underlätta för den ideella sektorn att samla in medel från andra aktörer, vilket bidrog till införandet av *lag om rätt till skattereduktion för gåvor till ideellverksamhet*.³⁸

Då rätten till skattereducering för gåvor infördes vid årsskiftet 2011/12, minskades de ideella organisationernas beroende av de offentliga medlen. Därmed är det inte längre i samma omfattning, efter lagändringen, politiska beslut som påverkar vilka organisationer som ska

³² Skattenytt 1-2, 2005 ”Slopad arvs- och gåvoskatt” avsnitt 1 Inledning.

³³ Skattenytt 1-2, 2005 ”Slopad arvs- och gåvoskatt” avsnitt 2 Motiven för att slopa arv- och gåvoskatten.

³⁴ Proposition 2004/05:1 avsnitt 8.3.2 Slopad arvs och gåvoskatt.

³⁵ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s.182.

³⁶ SCB, Det civila samhället – ett regeringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån. s.77.

³⁷ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 183.

³⁸ Proposition 2011/12:1 s.448.

gynnas.³⁹ Medlen som bidras med från andra aktörer går istället direkt till organisationerna utan beskattning och politik.

Lagändringen har motiverats med att en stark och företagssam ideell sektor har stor betydelse för demokratin och det solidariska samhället. Desto fler aktörer och bättre villkor på marknaden för de ideella organisationerna desto fler valmöjligheter även för privatpersoner att bidra med kapital.⁴⁰

Ur ett samhällligt perspektiv anses den ideella sektorn som värdefull och kommer till uttryck bland annat genom offentligt finansierade bidrag men även genom särskilda skattelättnader för vissa typer av ideell verksamhet.⁴¹ Således har ideella föreningar ansetts ha ett egenvärde i demokratisk och juridisk synvinkel.

2.3 Införandet av lagändringen

2.3.1 Inledning

I detta avsnitt beskrivs formuleringen av lagen om rätt till skattereducering för gåvor till ideella organisationer som stadgas i 67 kapitlet 20-26 §§ IL. För läsaren är formuleringen och rekvisiten i lagstiftningen viktiga att förstå eftersom det är lagstiftningens utformning som leder till vilka konsekvenser lagstiftningen medför och eventuellt till att syftet med denna lagstiftning inte kan uppfyllas.

2.3.2 67 kapitlet 20-26 §§ Inkomstskattelagen

Lagändringen om rätt till skattereduktion har inneburit att 67 kapitlet 20-26 §§ IL har införts i inkomstskattelagen. Paragraferna reglerar vissa definitioner och villkor för skattereduktion, vilka organisationer som berättigar till skattereduktion för givaren och vidare även storleken på denna skattereduktion.

Rätten till skattereduktion omfattas därmed under följande förutsättningar. I enlighet med rekvisiten i 67 kapitlet 20-26 §§ IL ska skattskyldiga i den omfattning som anges medges skattereduktion för gåva om mottagaren är så kallad godkänd gåvomottagare.⁴² Gåvan från en givare måste vid ett och samma gåvotillfälle uppgå till minst 200 kronor för att medge

³⁹ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, *"Att ge eller att beskattas"*, 2009 Stockholm, s. 15.

⁴⁰ Proposition 2011/12:1 s.448-449.

⁴¹ Proposition 2011/12:1 s. 448.

⁴² Mer om detta i avsnitt 2.5.

skattereduktion.⁴³ Vidare måste det totala underlaget för skattereduktion under beskattningssåret minst omfatta 2 000 kronor.⁴⁴ Reduktionen får uppgå till 25 procent av det totala gåvounderlaget.⁴⁵ Reduktionen i sig får värdemässigt totalt uppgå till högst 1 500 kronor under ett beskattningsår.⁴⁶ Detta medför att det största möjliga gåvounderlaget man som gåvogivare kan begära reduktion för blir 6 000 kronor för att därmed erhålla en reduktion på 1 500 kronor (6 000 * 0,25). Underlaget för skattereduktion utgörs av de utgifter givaren betalat i form av gåvan och inte de omkostnader som givaren har samband med gåvan.⁴⁷ För att medges reduktion krävs det att man begär detta i inkomstdeklarationen det beskattningsår gåvan har lämnats.⁴⁸

I enlighet med 67 kapitlet 24 § IL föreligger rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ IL efter begäran för de som har haft utgifter för gåva avseende *hjälpverksamhet bland behövande* eller *främjande av vetenskaplig forskning* till en godkänd gåvomottagare. Vad hjälpsamhet för behövande och främjande av vetenskaplig forskning innebär kräver närmare förklaring vilket förklaras närmare i nedanstående avsnitt 2.3.3 och 2.3.4.

2.3.3 ”Hjälpverksamhet bland behövande”

När det gäller val av ändamål för gåvomottagare så måste situationer undvikas där mottagaren bedriver sådan verksamhet att gåvan kommer givaren tillgodo. Detta för att lagstiftaren ska kunna upprätthålla förbudet om avdrag för personliga levnadskostnader.⁴⁹ För att undvika att personliga levnadskostnader blir avdragsgilla har rekvisitet *”hjälpverksamhet bland behövande”* uppställts där karaktären av personliga levnadskostnader ansetts vara mindre framträdande än vid ändamål som verkar i preventiva syften.⁵⁰

⁴³ 67 kap. 21 § Inkomstskattelagen.

⁴⁴ 67 kap. 22 § Inkomstskattelagen.

⁴⁵ 67 kap. 26 § Inkomstskattelagen.

⁴⁶ 67 kap. 26 § Inkomstskattelagen.

⁴⁷ 67 kap. 25 § Inkomstskattelagen.

⁴⁸ 67 kap. 23 § Inkomstskattelagen.

⁴⁹ Proposition 2011/12:1 s. 457.

⁵⁰ Proposition 2011/12:1 s. 457.

Lagstiftningen stadgar att verksamhet som ska kunna omfattas av rätt till skattereducering ska hänföras till ”*hjälpverksamhet bland behövande*”, vad behövande i denna kontext innebär förklaras inte närmare i lagtext utan förarbeten måste ligga till grund för förklaring. I förarbetet till lagstiftningen hänvisas till tidigare bedömning i rättspraxis.⁵¹

Inom lagstiftningens omfattning avses med behövande personer, i enlighet med tidigare rättspraxis, en bedömning av behov i ekonomisk mening.⁵² Där det är det primära ekonomiska behovet som ska betraktas såsom hjälpverksamhet för just behövande. Det krävs dock inte att personen lider nöd eller är i ett trängande behov av hjälp utan inom primär hjälpinsats räcker med att hjälpverksamheten består i lämnande av ekonomiska bidrag⁵³.

För att omfattas av hjälpverksamhet för behövande förutsätts som ovan nämnts att det ska finnas ett behov i ekonomisk mening. Detta medför att arbete som sker i preventivt syfte faller utanför definitionen då ett sådant ekonomiskt behov inte existerar vid gåvotillfället och därmed kan inte rätt till skattereducering godkännas.

2.3.4 ”Främja vetenskaplig forskning”

Vad som ska tillämpas inom ramen för vetenskaplig forskning har inte förklarats närmare i tidigare förarbeten. I förarbetet till lagstiftningen anges att vetenskaplig forskning i första hand är sådan forskning som utövas vid universitet, akademier eller liknande institutioner.⁵⁴ De forskningsprojekt som kan godkännas kan vara allt ifrån ren grundforskning till forskning på avancerad nivå men däremot kan aldrig forskning som är företagsanknuten godkännas.⁵⁵

För att innefattas av att *främja* sådan vetenskaplig forskning omfattas exempelvis forskningsstipendier, bidrag till vetenskapliga bibliotek och teknisk utrustning. Andra former är finansiering av forskartjänster, finansiering av forskningsprojekt eller forskningsprogram.⁵⁶

⁵¹ Proposition 2011/12:1 s. 457.

⁵² Se bland annat RÅ 811:28 och RÅ 1981 1:28.

⁵³ Proposition 2011/12:1 s. 457.

⁵⁴ Proposition 2011/12:1 s. 457.

⁵⁵ Proposition 2011/12:1 s. 457.

⁵⁶ Proposition 2011/12:1 s. 456-457.

2.3.5 Sammanfattning

I enlighet med ovan det beskrivna i avsnitt 2.3 så föreligger rätt till skattereducering för gåvogivaren med 25 procent av gåvounderlaget med högsta totala reduktion på 1 500 kronor. För att gåvogivaren ska kunna ansöka om rätt till skattereducering krävs det att gåvan hänförs till en gåvomottagare vars verksamhet bedriver *"hjälpverksamhet bland behövande"* eller *"främjar vetenskaplig forskning"*.⁵⁷ I rekvisitet *"hjälpverksamhet bland behövande"* har behovet definierats som ett behov i ekonomisk mening enligt tidigare rättspraxis. Detta medför att preventivt arbete faller utanför definitionen då inget ekonomiskt behov ännu har uppstått vid det aktuella gåvotillfället.

2.4 Syfte

Syftet med införandet av lagstiftningen har framförallt varit att stärka den ideella sektorn genom att öka det civila samhällets bidragande med medel till den ideella sektorn och stödja människors deltagande i demokratiska organisationer i allmänhet.⁵⁸ Där de bidragande medlen från det civila samhället går direkt till de ideella organisationerna utan eventuell beskattning och influens av politiska åsikter. Med andra ord är syftet att stärka det civila samhället där samhällets vilja ska vara större än staten och ska utvecklas i enlighet med sin särart.⁵⁹ Vilket innebär att samhällets strävan ska gå före statens strävan och de organisationer som samhället vill ge stöd ska utvecklas utifrån sin egenhet och sina förutsättningar.

Mot bakgrund av detta bygger lagändringen på två befintliga ändamål för ideella föreningar för att kunna uppnå skattereduktionsverkan för givaren, nämligen att de ska bedriva hjälpverksamhet för behövande och/eller främja vetenskaplig forskning.⁶⁰ (se avsnitt 2.3.3 och 2.3.4).

I och med det ovan anförda syftet, utifrån strävan att stärka den ideella sektorn, är det av stort värde att stimulera privatpersoner att genom gåvor öka den ideella sektorns resurser. Det finns ett flertal studier som visar på att skattesubventioner ökar de potentiella gåvogi-

⁵⁷ Se avsnitt 2.3.3 och 2.3.4.

⁵⁸ Proposition 2011/12:1 s. 455.

⁵⁹ I enlighet med Regeringsförklaringen 15 september 2011.

⁶⁰ Proposition 2011/12:1 s.458.

varnas vilja att bidra.⁶¹ Hur skatteincitamentet påverkar givandet analyseras i förarbetet⁶² till nya lagstiftningen utifrån ett pris- och inkomsteffekt perspektiv.⁶³

Priseffekten av skattereducering för gåvor innebär att priset på gåvor minskar och förväntningen är därmed att konsumtionen ska öka eller i detta fall utifrån ett gåvoperspektiv, att givandet ska öka. Enligt ett inkomsteffekt perspektiv förväntas då den ökade konsumtionen parallellt följa storleken av skattereduceringen.⁶⁴

2.5 Lag om godkännande av gåvomottagare

För att avgränsa potentiella gåvomottagare med skattereduktionsverkan för givaren måste det finnas en förutsägbarhet i vilka givare som omfattas av skatteskyldighet och vilka som har rätt till reducering av skatt.

I enlighet med 67 kap. 20 § IL krävs det att gåvomottagaren är godkänd för att uppnå rätt till reducering. För att uppnå detta har Lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva⁶⁵ (härefter lag om godkännande av gåvomottagare) införts där gåvomottagaren i förväg måste ansöka om ett godkännande till Skatteverket för att gåvogivaren ska få rätt till skattereducering för sin gåva.

För att bli godkänd av Skatteverket krävs det enligt förutsättningarna i 6 § lag om godkännande av gåvomottagare att den sökande enligt bestämmelserna i 7 kap. 3,7 och 14 § IL är inskränkt skattskyldig och har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet.

Den som ansöker om ett att bli godkänd gåvomottagare måste först betala en ansökningsavgift och sedan en årlig avgift för varje kalenderår i enlighet med 12 § lag om godkännande av gåvomottagare. Storleken på denna avgift meddelar regeringen föreskrifter om. Vid årsskiftet 2011/12 ligger ansökningsavgiften som lämnas i förordningsform på 10 000 kronor och årsavgiften på 7 000 kronor.⁶⁶

⁶¹ Proposition 2011/12:1 s.448.

⁶² Proposition 2011/12:1.

⁶³ Proposition 2011/12:1 s.449.

⁶⁴ Proposition 2011/12:1 s.449.

⁶⁵ Lag (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

⁶⁶ Förordning (2011:1295) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva 3 §.

2.6 Kapitel 7 Inkomstskattelagen

I 7 kapitlet IL regleras särskilda bestämmelser om undantag från skattskyldighet för ideella föreningar, stiftelser, trossamfund eller övriga juridiska personer. För att godkännas som gåvomottagare krävs det att gåvomottagaren är inskränkt skattskyldig i enlighet med 7 kap. 3,7 eller 14 §§ IL.

Detta innebär att de inkomster som kan hänföras till sådan näringsverksamhet som ideella föreningar, stiftelser och trossamfund bedriver är skattskyldig endast om föreningen uppfyller verksamhets-, ändamåls-, fullföljds och öppenhetskravet.

Verksamhetskravet i 7 kap. 5 § IL innebär att ideella organisationer och stiftelser i den verksamhet som bedrivs uteslutande eller så gott som uteslutande ska tillgodose ändamålskravet som anges i 4 § IL. Ändamålskravet som stadgas i 7 kap. 4 § första stycken IL innebär att ideella organisationer och stiftelsers huvudsakliga ändamål ska vara att främja vård och uppfostran av barn, lämna bidrag för undervisning eller utbildning, bedriva hjälpverksamhet bland behövande, främja vetenskaplig forskning, främja nordiskt samarbete eller stärka Sveriges försvar under samverkan med militär eller annan myndighet. I paragrafens andra stycke framgår att ändamålen inte får vara begränsade till vissa familjers, föreningens medlemmars eller andra bestämda personers ekonomiska intressen. Fullföljdskravet som stadgas i 7 kap. 10 § IL innebär att ideella organisationer och stiftelser ska, över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen på dess tillgångar. Kravet på öppenhet innebär enligt 7 kap. 13 § IL att ideella organisationer inte får vägra någon ett medlemskap om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till arten eller omfattningen av föreningens verksamhet eller syfte. Stiftelser omfattas inte av detta öppenhetskrav.

Uppfylls dessa krav finns det möjlighet, att efter ansökan till Skatteverket, för den ideella föreningen att bli godkänd gåvomottagare i enlighet med lag om godkännande av gåvomottagare.

2.7 Utländska organisationer

Gåvor av svenska aktörer till utländska organisationer ska också kunna godkännas då dessa enligt bedömningen i förarbetet ska omfattas för att inte strida mot Europeiska unionens funktionssätt, framförallt fri rörlighet av kapital.⁶⁷

⁶⁷ Proposition 2011/12:1 s. 460.

Detta under förutsättning att de utländska motsvarigheterna till ideella organisationer hör hemma inom en stat inom Europeiska unionen eller i en stat som Sverige har ingått ett skatteavtal med innehållande informationsutbyte.⁶⁸

Utländska motsvarigheter kan av förklarliga skäl inte omfattas av 7 kapitlet IL utan där får istället Skatteverket bedöma om förhållandena är sådana att sökande skulle ha blivit inskränkt skatteskyldig enligt 7 kapitlet om den hade beskattats i Sverige.⁶⁹

⁶⁸ Proposition 2011/12:1 s. 461.

⁶⁹ Proposition 2011/12:1 s. 461.

3 Komparativ studie

3.1 Inledning

I detta avsnitt kommer i en komparativ studie de förväntade konsekvenserna av svenska lagstiftningen om skattereducering för gåvor utredas genom att jämföra internationellt mot Norge som redan år 2000 införde lagstiftning om avdragsrätt för gåvor.

Avsnittet är viktigt för uppsatsen då den komparativa studien ligger som grund för att besvara uppsatsens syfte, *buruvida lagstiftningen om skattereduktion för gåvor till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte*. Detta för att syftet med lagstiftningen, att stärka den ideella sektorn, endast kan anses uppfyllt om de förväntade konsekvenserna är att faktiskt den ideella sektorn stärks.

Den komparativa studien kommer att vara en granskning i mikroperspektiv och därmed endast att beröra Norges lagstiftning⁷⁰ om avdragsrätt för gåvor till ideella föreningar. Detta innebär att endast den lagstiftningen berörs och hela Norges rättsystem kommer inte ligga till grund för den komparativa studien. För att uppnå full förståelse om Norges regler presenteras i detta avsnitt först bakgrunden till Norges lagstiftning gällande avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer, hur denna lagstiftning är formulerad och sedan jämföra denna formulering gentemot med den svenska lagstiftningens utformning. I sista delen av detta avsnitt presenteras vilka konsekvenser Norge har erfarit av lagändringen för att därmed i nästkommande avsnitt⁷¹ föra en diskussion om vilka konsekvenser som kan förväntas i Sverige vid införandet av lagreglerna.

För att få en så rättvis bild som möjligt av de förväntade effekterna av lagstiftningen har författaren valt att jämföra konsekvenserna i ett land med en likartad relation mellan den offentliga sektorn och civila samhället som finns i Sverige och där den offentliga sektorn är en finansiär till den ideella sektorn.⁷² Framförallt har Norge en liknande generell struktur av den särskilt valda lagstiftningen.⁷³

Vid värdering av det komparativa materialet kommer en något mer eller mindre subjektiv värdeskala att tillämpas eftersom uppfattningen vad som är lämpliga och mer ändamålsen-

⁷⁰ Skatteloven 6-50§.

⁷¹ Se avsnitt 4.

⁷² Lars Trägårdh & Johan Vamstad, "Att ge eller att beskattas", 2009 Stockholm, s.37.

⁷³ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, "Att ge eller att beskattas", 2009 Stockholm, s. 152.

liga konsekvenser av den valda lagstiftningen varierar mellan olika bedömare.⁷⁴ Detta innebär att det inte är möjligt att utreda alla konsekvenser för alla aktörer som påverkas av lagstiftningen. Utan de konsekvenser som belyses är de, som enligt min mening, är viktiga vid utredningen av huruvida Sveriges egentliga syfte med sin lagstiftning kan anses uppfyllt. Eftersom Sveriges syfte med lagstiftningen framförallt har varit att stärka den ideella sektorn⁷⁵ så har beaktas vilka konsekvenser den ideella sektorn i Norge har erfårit och hur skatteintäkterna för staten har förändrats.

I den komparativa studien studeras framförallt de konsekvenser som Norge erfårit i samband med införandet av lagstiftningen detta för att se till vilka konsekvenser Sverige kan förväntas erfå i och med lagändringen. Eftersom Sveriges lagstiftning omfattar även utländska organisationer⁷⁶ så har förväntade konsekvenser av Norges reformering gällande utländska organisationer även beaktats i form av minskade skatteintäkter.

3.2 Ideella organisationer i Norge

Den norska ideella sektorn har vissa likheter med den ideella sektorn i Sverige.⁷⁷ En undersökning av Salamon m.fl.⁷⁸ visar att de nordiska länderna är de enda bland 35 undersökta där länderna har en sammanfallande låg grad av professionellt anställda och en sammanfallande hög grad av frivilligt arbetande utan ersättning.⁷⁹ Norge skiljer sig dock från Sverige i det avseendet att de i ett tidigare skede införde en avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer.

Den norska inställningen till avdragsrätt för gåvor följde länge den svenska, principen har varit att skydda landets skattebas genom att via skattesystem samla in så mycket resurser som möjligt och utifrån politiska beslut finansiera de ändamål som den politiska majoriteten stödjer.⁸⁰

⁷⁴ Michael Bogdan, *Komparativ rättskunskap*, andra upplagan, s. 73-75.

⁷⁵ Se avsnitt 2.4.

⁷⁶ Se avsnitt 2.7.

⁷⁷ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, *"Att ge eller att beskattas"*, 2009 Stockholm, s. 152.

⁷⁸ Salamon, Lester, Wojciech Sokolowski and Regina List. 2003 *Global Civil Society – an overview*. Baltimore: John Hopkins University.

⁷⁹ Salamon, Lester, Wojciech Sokolowski and Regina List. 2003. *Global Civil Society – an overview*. Baltimore: John Hopkins University. s. 17 figur 3.

⁸⁰ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, *"Att ge eller att beskattas"*, 2009 Stockholm, s. 158.

År 2000 införde Norge den första avdragsrätten för ideella organisationer.⁸¹ Detta år omfattade rätten för avdrag endast gåvor vars värde översteg 500 norska kronor men inte rätt till avdrag med mer än 900 norska kronor.⁸² Även om detta inte ansågs medföra en större ekonomisk betydelse i sig utgjorde det faktum att Norge i samband med detta också avskaffade arvsskatten betydelse för den norska ekonomin och visar på att inställningen till gåvor ändrades.⁸³

Även om den första avdragsrätten utgjorde ett väldigt blygsamt införande i ekonomisk avseende så utökades denna avdragsrätt redan år 2002. Från och med budgetåret 2003 förelåg avdragsrätt för minst 500 norska kronor och maximalt 6 000 norska kronor. Procentuellt höjdes därmed avdragsrätten kraftigt men regeringen begränsade ändå reformeringen genom att endast reservera 100 miljoner norska kronor till avdragsrätt för givandet.⁸⁴

Bara två år senare, år 2004, utökades avdragsrätten ytterligare till den nivå som gäller för närvarande vid årsskiftet 2011/12.⁸⁵

3.3 Avdragsrätten i Norge

Reglerna om avdragsrätt i Norge regleras i 6-50§ Lov om skatt og formue og inntekt (här efter skatteloven). I enlighet med dessa paragrafer är gåvor avdragsgilla förutsatt att gåvan uppgår till mer än 500 norska kronor under beskattningsåret.⁸⁶ Maximalt avdrag är 12 000 norska kronor till en eller flera organisationer under ett år.⁸⁷ Avdrag kan medges både för näringsdrivande- och privatpersoner.

För att vara godkänd gåvomottagare måste ett godkännande i förväg meddelas av norska motsvarigheten till skattemyndigheten. Skatteloven anger sex typer av ideell verksamhet vars organisationer omfattas till att vara godkänd gåvomottagare;

⁸¹ Prop. 1 LS (2010-2011) Skatter og avgifter 9.2 Bakgrunn.

⁸² Ot. Prp. nr 1 (1999-2000) Skatte- og avgiftsopplegget 2000 – Lovendringar, 2 Fradragsrett ved inntektsfastsettelsen for gaver til frivillige organisasjoner.

⁸³ Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, s. 159.

⁸⁴ St. prp. nr. 1 (2002-2003) skatte- avgifts- og tollvedtak 2.2.5 Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner.

⁸⁵ Se följande avsnitt 3.3.

⁸⁶ Översättning av Skatteloven § 6-50 (5).

⁸⁷ Översättning av Skatteloven § 6-50 (5).

- (A) Omsorg och hälsofrämjande arbete för barn, ungdom, äldre, sjuka, funktionshindrade och andra svaga grupper
- (B) Barn- och ungdomsverksamhet inom musik, teater, litteratur, dans, idrott, friluftsliv och liknande
- (C) Religiös eller på annat sätt livssynsriktad verksamhet
- (D) Verksamhet för mänskliga rättigheter och utveckling
- (E) Katastrofhjälp och verksamhet för förebyggande av olyckor och skador
- (F) Kulturskydd, miljöskydd, naturskydd och djurskydd.⁸⁸

Utöver dessa rekvisit ska organisationerna vara ideella, alltså icke vinstdrivande, och ha nationellt omfång.⁸⁹

I och med årsskiftet 2011/12 utökades även lagstiftningen till att även mottagare med säte inom EES-området kan utgöra sådan godkänd mottagare efter ansökan till skattemyndighet.⁹⁰ Detta infördes för att försäkra att avdragsrätten inte strider mot EES-avtalen om fri rörlighet för kapital.⁹¹

3.4 Konsekvenser i Norge

De konsekvenser som Norge upplevt av lagstiftningsreformen är ett ökat givande, en minskad skatteintäkt samtidigt som arbetsbördan för deras motsvarighet till Skatteverket har ökat.

I och med att Norge införde rätten till avdrag för gåvor till ideella organisationer har mängden gåvor ökat med 28 procent mellan åren 2004 och 2005.⁹² Vilket visar på att konsekvenserna av införandet och utökandet har lett till positiva konsekvenser för gåvomottagarna och ett incitament till att en utökning av avdragsrätten har varit motiverad. Denna undersökning har dock endast omfattat de gåvor som utlöser gåvoavdragsrätt och inte alla totala gåvor i samhället.⁹³

⁸⁸ Översättning av Skatteloven § 6-50 (1) a-f.

⁸⁹ Översättning av Skatteloven § 6-50 (2).

⁹⁰ [http://www.skatteetaten.no/no/Pressemeldinger/2011/Endringer-i-gavefradragordningen-fra-112011-/\(2012-04-10 kl.10:33\)](http://www.skatteetaten.no/no/Pressemeldinger/2011/Endringer-i-gavefradragordningen-fra-112011-/(2012-04-10 kl.10:33)).

⁹¹ Prop. 1 LS (2010-11) 9.4. departementets vurderinger og forslag.

⁹² <http://www.lnu.no/aktuelt/nyheter/nyhetsarkiv/eldre-saker/skattefrie-gaver-oket/> (2012-04-06 kl.14:53).

⁹³ <http://www.lnu.no/aktuelt/nyheter/nyhetsarkiv/eldre-saker/skattefrie-gaver-oket/> (2012-04-22 kl. 11.40).

En undersökning utförd av Kristen-Norges innkjøpfelleskap visade att de organisationer som anslöt sig till att bli godkända gåvomottagare ökade med 30 procent från år 2004 till år 2005.⁹⁴ Även under år 2006 fortsatte denna tillväxt med omkring 7 procent⁹⁵, vilket visar på att tillväxten fortsätter öka om än inte i samma takt. Totalt under år 2005 uppgick skatteavdraget för gåvor till över 1,5 miljarder norska kronor. Tidigare undersökningar visar på att avdragsrätten fångar upp omkring 25 procent av de mottagna gåvorna vilket tyder på att organisationerna mottar upp emot 6 miljarder norska kronor i gåvor totalt.⁹⁶

I och med reformeringen år 2011, där även utländska organisationer med säte inom EES-området kan omfattas av lagstiftningen, förväntas arbetsbelastning hos skattekontoren öka ytterligare. Hur stor denna kostnad och arbetsbelastning kommer vara beror på omfånget av de organisationer som önskar bli omfattade av den norska gåvoavdragsrätten.

Detta utvidgande av avdragsrätten för utländska organisationer förväntas enligt förarbeten medföra att skatteintäkterna reduceras ytterligare med ungefär 15 miljoner norska kronor under år 2010 och år 2011, varav 5 miljoner norska kronor under år 2010 och resterande 10 miljoner norska kronor under år 2011.⁹⁷ Ändringen antas reducera bokförda skatteintäkter först år 2011 och det ökade inkomstbortfallet för staten förväntas vara 8 miljoner norska kronor.⁹⁸ Förslaget om att utestänga mindre tros- och livssynssamfund förväntas att öka inkomsterna med 7 miljoner norska kronor som uppkommer, och 2 miljoner som redan bokförts 2011.⁹⁹ Sammantaget innebär detta att netto inkomstbortfallet under 2011 kommer bli 3 miljoner¹⁰⁰ som uppkommer och 6 miljoner¹⁰¹ som bortfaller av de som redan bokförts under 2011.¹⁰²

Trots att Norge upplever ett rejält inkomstbortfall av den införda och reformerade avdragsrätten så har de fortsatt att utöka lagstiftningen att gälla fler gåvomottagare och större be-

⁹⁴ http://www.frivillighetnorge.no/%C3%98kende+giverglede.b7C_wlbQWLips (2012-04-22 kl.11.22).

⁹⁵ http://www.frivillighetnorge.no/%C3%98kende+giverglede.b7C_wlbQWLips (2012-04-22 kl.11.22).

⁹⁶ http://www.frivillighetnorge.no/%C3%98kende+giverglede.b7C_wlbQWLips (2012-04-22 kl.11.32).

⁹⁷ Prop. 1 LS (2010-2011) Skatter og avgifter 2011 9.5 Administrative og økonomiske konsekvenser.

⁹⁸ Prop. 1 LS (2010-2011) Skatter og avgifter 2011 9.5 Administrative og økonomiske konsekvenser.

⁹⁹ Prop. 1 LS (2010-2011) Skatter og avgifter 2011 9.5 Administrative og økonomiske konsekvenser.

¹⁰⁰ De reducerade skatteintäkterna med -10 miljoner + ökade skatteintäkter med 7 miljoner.

¹⁰¹ Det ökade inkomstbortfallet med -8 miljoner + ökade skatteintäkter som redan bokförts med 2 miljoner.

¹⁰² Prop. 1 LS (2010-2011) Skatter og avgifter 2011 9.5 Administrative og økonomiske konsekvenser.

lopp. Detta bör innebära att den norska staten tycker att de positiva effekterna överväger de negativa. Samtidigt, i enlighet med att regeringen fortsatt velat stärka den ideella sektorn, så har avdragsrätten medfört en starkare och mer självständig ideell sektor.

3.5 Norska regler i komparation med svenska regler

De norska reglerna om avdragsrätt för gåvor omfattar som tidigare sagts sex typer av fall där ideella organisationer kan bli godkänd gåvomottagare enligt Skatteloven 6-50 §. De svenska reglerna i jämförelse med detta anger endast två typer av fall, närmast sagt ”*hjälpverksamhet för behövande*” och ”*stöd till vetenskaplig forskning*”. Detta innebär att de norska reglerna redan i dess utformning av lagstiftningen om godkända gåvomottagare är vidare i dess tillämpning då en allt större grupp av gåvomottagare har möjlighet att uppfylla kraven för att kunna godkännas som gåvomottagare enligt lagstiftningen. Detta eftersom Norges regler omfattar inte endast verksamheter som arbetar för behövande i ekonomisk mening eller vetenskaplig forskning, utan Norges regler omfattar även organisationer som arbetar i preventivt syfte.¹⁰³

Omfattningen av avdragsrättsliga belopp är högre i Norge än i Sverige, eftersom de norska reglerna omfattar maximalt avdrag upptill 12 000 norska kronor medan de svenska reglerna maximalt omfattar skattereducering på 6 000 svenska kronor. Detta medför att fler belopp blir för tillfället avdragsgilla i Norge än vad som blir gällande i Sverige, då Norge använder sig av en bredare utformning av dess lagstiftning. Men denna beloppsskillnad måste ses i ljuset av att det föreligger en viktig skillnad mellan Norges och Sveriges regelsystem gällande gåvor. Norge tillämpar i sitt regelverk en *avdragsrätt* för gåvor medan Sverige tillämpar en rätt till *skattereduktion*.¹⁰⁴ Vid avdragsrätt innebär detta att gåvan vid avdragsrätt dras av på bruttoinkomsten medan vid en skattereduktion reduceras skatten.¹⁰⁵ Norges avdragsrätt tillämpas då på hela gåvan vilket medför att om en gåva på 12 000 norska kronor skänks kan givaren göra avdrag på sin bruttoinkomst med 12 000 norska kronor. Medan Sverige som tillämpar rätt till skattereducering på 6 000 kronor, kan en maximal reducering på skatten som tidigare nämnt endast ske med 25 procent av gåvobeloppen, alltså 1 500 kronor. För en norsk gåvogivare medför detta att avdragets värde avspeglar den skattskyldiges mar-

¹⁰³ Se Skatteloven § 6-50 (1) e.

¹⁰⁴ Skatteloven § 6-50 i jämförelse med lagen om rätt till skattereduktion.

¹⁰⁵ S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 1 trettonde upplagan s. 78.

ginalskatt. Exempelvis om en norsk gåvogivare med en antagen marginalskatt på 30 procent skulle skänka 12 000 norska kronor till en ideell förening och göra avdrag för detta skulle värdet av avdraget motsvara 3 600 kronor (12 000 x 30 procent).¹⁰⁶ Medan en skatte-reduktion som beräknas direkt på den redan uträknade skatten har samma värde som re-
duktionens storlek.¹⁰⁷ I enlighet med detta är skillnaden mellan Norge och Sveriges be-
loppsgränser värdemässigt inte lika stora som vid första anblick men beloppsgränsen är
fortfarande mer än dubbelt så stor i Norge.

¹⁰⁶ Exempel taget från S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 1 trettonde upplagan s. 78.

¹⁰⁷ S-O Lodin, G Lindencrona, P Melz, Ch Silberberg, T Simon-Almendal, *Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt*, del 1 trettonde upplagan s. 78.

4 Förväntade konsekvenser i Sverige

4.1 Inledning

I detta kapitel kommer de förväntade konsekvenserna av införandet av lagstiftningen om skattereducering för gåvor att utredas utifrån dess lagrådsremiss¹⁰⁸ och den komparativa studien i uppsatsen¹⁰⁹. Kapitlet är indelat i tre delar som syftar till att belysa konsekvenserna för de olika aktörer som främst påverkas av lagstiftningen. Detta för att läsaren ska få olika perspektiv om vilka aktörer som påverkas av lagstiftningen och hur de påverkas. Då uppsatsen syftar till att utreda huruvida syftet med lagstiftningen kan anses uppfyllt ligger de förväntade konsekvenserna som grund för besvarandet av syftet.

4.2 Offentlighetsfinansiella

Lagändringen om rätt till skattereducering för gåvor innebär att personer som ger gåvor till ideella organisationer har rätt att begära avdrag upptill 6000 kronor vilket medför en rätt till en reduktion av skatten med högst 1 500 kronor.

Enligt beräkningar, utifrån antagandet om fasta priser i Finansdepartementets beräkningskonventioner¹¹⁰, förväntas denna skattereducering leda till minskade skatteintäkter med sammanlagt 264 miljoner kronor år 2012 och 274 miljoner kronor från och med år 2013.¹¹¹ Den varaktiga effekten förväntas vara lika stor minskning av skatteintäkterna som år 2013, alltså 274 miljoner kronor, eftersom det förväntas nå en jämvikt avseende antalet ideella föreningar som ansöker om skattereduceringen.¹¹² Detta leder till att de offentliga finanserna enligt förväntade beräkningar varje år efter 2013 kommer ha ett årligt bortfall på 274 miljoner kronor.

Under år 2005 i Norge uppgick, som tidigare nämnt, skatteavdraget till över 1,5 miljarder norska kronor. Undersökningar visade på att avdragsrätten fångade upp omkring 25 procent av de mottagna gåvorna vilket tydde på att organisationerna mottar upp emot 6 miljarder norska kronor i gåvor totalt.¹¹³ Sammantaget skulle detta inkomstbortfall öka ytterli-

¹⁰⁸ Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011.

¹⁰⁹ Se avsnitt 3.

¹¹⁰ Finansdepartementets beräkningskonventioner 2011.

¹¹¹ Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011. s.72.

¹¹² Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011. s.72.

¹¹³ http://www.frivillighetnorge.no/%C3%98kende+givergelede.b7C_wlbQWL.ips (2012-04-22 kl.11.32).

gare i och med lagändringen, då även utländska mottagare skulle omfattas, och medföra att skatteintäkterna reduceras med ungefär 15 miljoner norska kronor under åren 2010 och 2011.

Även det faktum att det statliga stödet till de ideella organisationerna inte har ändrats från föregående år innebär detta att lagstiftningen endast kommer att medföra ökade kostnader i statens budget och inte några minskade utgifter i form av minskade bidrag. Eftersom syftet med reformen har varit att åstadkomma en alternativ finansiering för de ideella organisationerna har det inte funnits någon anledning att minska det statliga stödet till de ideella organisationerna. Om statens stöd till de ideella organisationerna kommer att förändrats något kommer detta först att framgå av budgetpropositionen för nästkommande år, år 2013.

Med hänsyn till de skattemässiga konsekvenser Norge upplevt som har en vidare lagstiftning anses Sveriges förväntade beräkningar anses relativt rimliga och i och med att lagstiftningen utökas kommer även inkomstbortfallet för staten öka. Hänsyn måste även tas till att även om Norge upplevt och upplever ett rejält inkomstbortfall av den införda och reformerade avdragsrätten så har de fortsatt att utöka lagstiftningen att gälla större belopp och fler mottagare. Detta bör innebära att den norska staten anser att de positiva effekterna överväger de negativa i enlighet med att regeringen fortsatt velat stärka den ideella sektorn med hjälp av avdragsrätten som medför en starkare och mer självständig ideell sektor.

4.3 Godkänd gåvomottagare

I och med att en organisation som vill bli godkänd gåvomottagare måste genomgå ett godkännandeförfarande innebär detta ett administrativt merarbete även för gåvomottagarna genom att kontrolluppgifter måste utfärdas till Skatteverket men samtidigt innebär det att gåvorna förväntas öka.

I Norge medförde avdragsrätten, som tidigare nämnt, att gåvorna till ideella organisationer ökade med 28 procent mellan åren 2004 och 2005. Detta visar på att gåvomottagarna upplevt positiva konsekvenser av införandet och även ett incitament till att en utökning av avdragsrätten varit motiverad.

I och med de konsekvenser Norge erfarit bör även gåvorna i Sverige likt förväntan öka till de ideella organisationerna i och med att ekonomiska incitament föreligger. Men även om gåvorna förväntas öka måste det även ses i ljuset av att gåvomottagarnas utgifter och ar-

betsbörda kommer öka genom att en ansökningsavgift och en årlig avgift ska betalas.¹¹⁴ Det måste dock tilläggas att det är frivilligt att ansöka om att bli godkänd gåvomottagare och därmed kan gåvomottagarna väga den ökade administrativa bördan gentemot de fördelar de inbringar genom presumtiva gåvor.

Även det faktum att gåvomottagarna inte förlorar möjligheten till offentligt stöd innebär det att lagändringen inte medför negativa effekter i den bemärkelsen för de potentiella gåvomottagarna. Detta eftersom lagstiftningen medför att gåvorna förväntas öka medan möjligheten till offentligt stöd fortfarande utgör ett ekonomiskt skydd för de ideella organisationerna.

4.4 Skatteverket

Eftersom en ansökan till Skatteverket om att bli godkänd gåvomottagare måste ansökas om genom ett speciellt förfarande kommer denna ansökan innebära en ökad arbetsbörda för Skatteverket då varje ansökan måste handläggas och beslut administreras. Även hanteringen av denna skattereduktion kommer innebära ytterligare en ökad arbetsbörda.¹¹⁵

Utöver detta tillkommer även kostnader i och med att systemanpassning kommer behöva genomföras i form av anpassning av blanketter, broschyrer samt informationsinsatser. Kostnaderna för hantering av ansökningar om godkännande förväntas uppgå till fem miljoner årligen. Övriga kostnader har uppskattats till tio miljoner i engångskostnader för år 2012 och 20 miljoner kronor i årliga kostnader.¹¹⁶

I likhet med Norges konsekvenser och enligt förväntade effekter kommer arbetsbördan för Skatteverket att öka och kostnaderna för det administrativa arbetet kommer bli större. Men det måste ses i samband med att regeringen förväntar sig denna konsekvens och Skatteverket har därmed fått ökade resurser i årets budget.

¹¹⁴ Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011. s.73.

¹¹⁵ Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011 s. 73.

¹¹⁶ Lagrådsremiss, *Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet*, Stockholm den 12 maj 2011 s. 74.

5 Analys

Det förefaller nödvändigt att upprepa syftet med uppsatsen, syftet har således varit att utreda huruvida lagstiftningen om skattereducering för gåvor till ideella föreningar uppfyller sitt egentliga syfte eller om en reformering bör ske. För att lagstiftningen om skattereducering för gåvor till ideella organisationer ska få önskvärd effekt måste reformeringen möta regeringens syfte med lagändringen. Syftet med lagstiftningen är att stärka den ideella sektorn utifrån sin särart genom att underlätta skattereglerna och därmed ekonomiskt stimulera andra aktörer i samhället att bidra med medel till den ideella sektorn.¹¹⁷

Utifrån de förväntade konsekvenserna¹¹⁸ bör syftet om att den ideella sektorn ska växa sig starkare vara uppfyllt men däremot hindrar formuleringen i dagens lagstiftning att ideella organisationer utvecklas utifrån sin egen särart.

Inom paragrafens utformning och tolkning omfattas som tidigare nämnts endast de organisationer som arbetar med *”hjälpverksamhet för behövande”* och de som *”främjar vetenskaplig forskning”*.¹¹⁹

Denna strama utformning, *”hjälpverksamhet för behövande”*, medför att endast behövande i ekonomisk mening omfattas.¹²⁰ I och med denna avgränsning faller en stor del av de ideella organisationerna utanför definitionen i lagstiftningen. Stödet i form av denna skattesubvention inkluderar alltså inte de som arbetar i preventivt syfte utan endast de som bidrar med insatser i efterhand eftersom ett sådant ekonomiskt behov vid gåvotillfället inte föreligger vid preventivt arbete. Detta medför att de som stödjer människor i missbruk omfattas av lagstiftningen medan de som arbetar för nykterhetsrörelser inte medges några skattesubventioner.

I och med detta är fortfarande inte de ideella organisationerna helt friställda från den offentliga influensen eftersom de politiska åsikterna fortfarande styr vilka organisationer som kan anses allmännyttiga och därmed omfattas av subventioner. Den offentliga styrningen av de ideella organisationerna är därmed fortfarande kvar, inte längre genom att endast vissa gynnas genom offentliga bidrag utan nu i stället i form av att det offentliga ger eko-

¹¹⁷ Se avsnitt 2.4.

¹¹⁸ Se avsnitt 4.

¹¹⁹ Se avsnitt 2.3.3 och 2.3.4

¹²⁰ Se avsnitt 2.3.3.

nomiska incitament till hur organisationerna bör vara utformade för att omfattas av subventioner. Både genom lagstiftningens utformning och det faktum att den offentliga fortsärande finansierar de ideella organisationerna.

Enligt min mening innebär det att syftet med lagändringen inom ramen för rekvisitet ”*hjälpverksamhet för behövande*” inte till fullo är uppfyllt eftersom det offentliga fortsärande i viss mån styr vilka aktörer som ska gynnas och framförallt utesluter en stor del av den ideella sektorn som arbetar i preventivt syfte. Därmed kan inte syftet med lagändringen att organisationerna ska utvecklas utifrån sin särart anses vara uppfyllt då organisationerna som arbetar preventivt inte har möjlighet att utvecklas utifrån sin egen särart och samtidigt omfattas av skattesubventionen.

Preventivt arbete bör inte falla utanför definitionen endast för att det finns risk, enligt lagstiftaren, att karaktären av personliga levnadskostnader är mer framträdande inom detta arbetssätt¹²¹, utan preventivt arbete bör istället uppmuntras i en allt större omfattning. Det kan inte anses motiverat att ett sådant ekonomiskt behov i *hjälpverksamhet bland behövande* ska behöva ha uppstått för att omfattas av reducering. Utan istället bör arbete för att detta ekonomiska behov aldrig ska inträffa stimuleras. Syftet till lagstiftningen hade i större mån, enligt min mening, varit uppfyllt om även preventivt arbete omfattades.

Att lagstiftningen omfattar *vetenskaplig forskning* i en vid bemärkelse är enligt min mening positivt eftersom det inte begränsar potentiella gåvomottagare i lika stor mån. De forskningsprojekt som faller utanför är endast de som inte är vetenskapliga, vilket utgör en begränsning mot att rätten till skattereducering inte kan utnyttjas i fel syften och därmed skyddar lagstiftaren fortsärande den svenska skattebasen från urholkning.

Med hänsyn till att Norges lagstiftning har en bredare utformning och ändå har mött positiva resultat finns det incitament för att Sverige bör följa Norges utformning och därmed öppna upp för skattereducering för en bredare grupp av gåvomottagare. Framför allt då i form av arbete i förebyggande syfte som Norge stadgat i skatteloven § 6-50 e. Först och främst eftersom Norge har valt att fortsätta utöka lagstiftningens omfattning, vilket visar på att lagstiftningen har lett till positiva effekter trots det inkomstbortfall staten upplever i form av minskade skatteintäkter.

¹²¹ Se avsnitt 2.3.3.

Som tidigare nämnts måste organisationerna ansöka om att bli godkänd gåvomottagare.¹²² För att bli sådan godkänd gåvomottagare krävs det att både en ansöknings- och årsavgift betalas. Det faktum att dessa avgifter som organisationerna tvingas betala är höga utgör¹²³, enligt min mening, en inskränkning av vilka organisationer som har möjlighet att omfattas av skattereduktionen. Detta eftersom organisationer som inte beräknar att gåvorna ska öka i den mån att ansökan om skattereducering för organisationen genererar vinst indirekt utsluts ur rätten till att bli godkänd gåvomottagare, då det inte finns ekonomisk möjlighet för dem att ansöka. Detta innebär då snarare för en organisation som inte erhåller vinst på att bli godkänd gåvomottagare att gåvorna kommer minska, då givarna istället kommer välja att skänka gåvor till mottagare som omfattas av skattereduceringen. Även detta gör att lagstiftaren har valt, genom att stadga höga avgifter, att gynna vissa organisationer och framförallt de organisationerna med högre omsättning. Man kan till och med dra det så långt att lagstiftaren missgynnar organisationer med lägre omsättning då gåvogivaren ges ekonomiska incitament att ge gåvor till större organisationer som tros generera vinst trots de höga avgifterna. Enligt min mening innebär detta att syftet med lagstiftningen, att gynna hela den ideella sektorn, inte helt och hållet är uppfyllt då endast ekonomiskt starka organisationer gynnas.

Men vid detta kostnadsargument måste även hänsyn tas till att arbetsbördan och kostnaderna för den offentliga sektorn faktiskt förväntas att öka¹²⁴ och avgifterna därmed kan vara motiverade för att skydda den svenska skattebasen från urholkning. Detta för att inte endast skatteintäkterna utan även avgifterna för att bli godkänd gåvomottagare ska täcka de ökade kostnaderna som uppkommer administrativt för myndigheterna. Så trots allt är avgifterna motiverade i sig, men de är för höga för att syftet med lagstiftningen ska kunna uppnås och hela den ideella sektorn ska kunna stärkas.

Med hänsyn till att kostnaderna och arbetsbördan ökar har lagstiftaren valt att införa ett minimibelopp vilket innebär att vid gåvor under 500 kronor kan inte någon skattereducering godkännas. Detta är motiverat med att det troligtvis kostar mer i ökade administrationskostnader än vad man vinner på att godkänna en skattereducering för små belopp. Men

¹²² Se avsnitt 2.5.

¹²³ Se avsnitt 2.5.

¹²⁴ Se avsnitt 4.

eftersom ett stort antal gåvor faller utanför minimibegränsningen kan det tänkas att stimulans effekterna att ge gåvor i viss mån avtar vilket antagligen inte varit lagstiftarens syfte.

Som underlag för huruvida effekterna av lagstiftningen stämmer överrens med lagstiftningens syfte måste den komparativa studien ligga till grund. Norge har upplevt både positiva och negativa effekter vid införandet av lagstiftningen om avdragsrätt för gåvor. De positiva effekterna har upplevts i form av ökade gåvor till ideella föreningar samtidigt som de negativa effekterna har inneburit att en ökad arbetsbörda och kostnad för administrativt arbete har uppkommit.¹²⁵ Trots detta har Norge fortsatt att reformera lagstiftningen att gälla fler mottagare och framförallt större belopp. Slutsatsen av detta är att trots de negativa konsekvenser de upplevt i form av ökade kostnader har de positiva effekterna varit övervägande och motiverat till att fortsätta utöka lagstiftningens omfång för att ytterligare stärka den ideella sektorn som en viktig del i samhället.

Men det föreligger en viktig skillnad i Norge och Sveriges lagstiftning gällande gåvor till ideella föreningar, just att Sverige har infört en skattereducering medan Norge infört en avdragsrätt. Hänsyn måste även tas till att Norges rättsystem och samhällsuppbyggnad i allmänhet inte är identisk med Sverige och i och med detta kan inte konsekvenserna dras allt för långt utan skillnaderna måste beaktas. Detta innebär att Sverige inte fullt ut kan stadga samma belopp och exakt samma gåvomottagare som Norge.

De lärdomar Sverige dock kan dra från den norska lagstiftningen är att en utökning av lagstiftningen troligtvis skulle medföra positiva effekter och stärka den ideella sektorns självständighet gentemot politiska influenser ytterligare. I enlighet med detta bör Sverige till viss del följa Norges exempel och utöka rätten till skattereducering att gälla framförallt fler gåvomottagare och i viss mån större belopp. Detta för att stimulera givandet och därmed stärka den ideella sektorns oberoende gentemot det offentliga.

Trots detta är det viktigt att se införandet av lagen i Sverige som ett första steg och att Sverige, i likhet med Norge, börjar på en låg nivå för att troligtvis senare utöka omfånget av lagstiftningen för att nå fler aktörer och ett större beloppsomfång. Det är viktigt att börja på en låg nivå för att se vilka effekter lagstiftningen medför och eventuellt kunna täppa igen kryphål i lagstiftningen där fusk kan uppkomma.

¹²⁵ Se avsnitt 3.5.

I enlighet med detta bör Sverige utöka sin rätt till skattereducering de närmaste åren om konsekvenserna av lagstiftningen följer de förväntade konsekvenserna. Framförallt bör de som arbetar i preventivt syfte omfattas av lagstiftningen för att stimulera arbete där de ekonomiska behoven inte behöver ha uppstått. Detta för att regeringen ska möta samhällets vilja och stärka den ideella sektorn efter dess egna förutsättningar.

6 Avslutande kommentar

Med hänsyn till vad ovan anförts i analysen får det anses föreligga brister i utformningen av den nuvarande lagstiftningen. För närvarande utesluts en stor del av den ideella sektorn ur lagstiftningens omfattning och därmed utesluts ur rätten till skattereducering i och med detta så kan inte syftet med lagstiftningen, enligt författaren, anses uppfyllt. Detta eftersom fortfarande politiska åsikter influerar vilka organisationer som ska stödjas genom att ekonomiska incitament endast ges till *vissa* av dem. Framförallt eftersom de ekonomiska incitamenten bidrar till att de stora organisationerna är de som gynnas av lagstiftningen i och med att anmälnings- och årsavgifter är så pass höga att det utgör för en stor risk att bli godkänd gåvomottagare för mindre organisationer. Det blir därmed tydligt att lagstiftningen inte är anpassad för hur den ideella sektorn är uppbyggd i Sverige med tanke på att syftet inte till fullo kan uppfyllas.

Trots alla dessa argument om att lagstiftningen inte uppfyller dess syfte så måste det ses i ljuset av att detta endast är ett första steg. I likhet med Norge som också började sin lagstiftning på en blygsam nivå, så ansågs det vara en första åtgärd som sedan utvecklades över tiden att omfatta fler aktörer och större summor. En utveckling vi säkerligen även i Sverige kommer uppleva.

Även om syftet med lagstiftningen inte till fullo är uppfyllt så innebär införandet ett första steg för Sverige mot en starkare ideell sektor, vilket är värt att försvara. Men trots detta behövs ytterligare reformering av lagstiftningen för att uppfylla dess egentliga syfte och ge den ideella sektorn en möjlighet att stärkas och utvecklas i enlighet med samhällets tillväxt.

Referenslista

Nationell lagtext

Inkomstskattelagen (1999:1229).

Lag (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Lag (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Nationella dokument

Regeringens proposition 2011/12:1, Budgetpropositionen för 2012, Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor.

Regeringens proposition 2004/05:1 Budgetpropositionen för 2005, Förslag till statsbudget för 2005, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m.

Förordning (2011:1295) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Lagrådsremiss, Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet, Stockholm den 12 maj 2011.

En rapport från skatteekonomiska enheten i finansdepartementet, Beräkningskonventioner 2011, ISBN 978-91-977873-1-4.

Regeringsförklaringen 15 september 2011.

Rättsfall

RÅ 811:28 målnummer 2089:01.

RÅ 1981 1:28 målnummer 1711-1980.

Internationell lagtext

LOV-1999-03-26-14 om skatt och formue og inntekt.

Internationella dokument

Proposisjon 1 LS (2010–2011) til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak), for budsjettåret 2011, Skatter og avgifter 2011, Finansdepartementet 1 Oktober 2010.

Stortings propisjon nr 1. (2002-2003) for budsjetterminen 2003, skatte- avgifts- og tollvedtak, Finansdepartementet 20 September 2002.

Odelstingsproposisjoner nr. 1 (2004-2005) Skatte og avgiftsopplegget 2005 – Lovendringer.

Odelstingsproposisjoner nr 1 (1999-2000) Skatte- og avgiftsopplegget 2000 – Lovendring.

Litteratur

Doktrin

Lars Trägårdh & Johan Vamstad, ”Att ge eller att beskattas”, 2009 Stockholm, ISBN 978-91-86053-04-8.

Lester M. Salamon, Regina List, S. Wojciech Sokolowski “Global Civil Society – an overview.” ISBN 1-886333-50-5.

Michael Bogdan, ”Komparativ Rättskunskap” upplaga 2:1, Norstedts Juridik 2003 ISBN 91-39-20330-1.

Sven-Olof Lodin, Gustaf Lindencrona, Peter Melz, Christer Silfverberg, Teresa Simon-Almendal, ”Inkomstskatt – del 1- en läro- och handbok i skatterätt.”, Studentlitteratur upplaga 13:1 ISBN 978-91-44-07112-1.

Stig Strömholm, ”Rätt, Rättskällor och Rättstillämpning, En lärobok i Allmän Rättslära.” upplaga 5:1, Norstedts Juridik 1996. ISBN 91-38-50557-6.

Artiklar

Svenska dagbladet Opinion, Hanna Hallin, måndag 2 januari 2012 ”Det är inte tanken som räknas”.

Svenska dagbladet, Stefan Bergh, Marie Willermark, Staffan Josephson, Laurent Leksell & Mikael Oscarsson, måndag 9 januari 2012 ”Skatteverket tolkar nya lagen fel”.

Skattenytt 1-2, 2005 ”Slopade arvs- och gåvoskatt”.

Internetsidor

<http://www.skatteetaten.no/no/Pressemeldinger/2011/Endringer-i-gavefradragsordningen-fra-112011-/>

(2012-04-10 kl 10.33)

<http://www.lnu.no/aktuelt/nyheter/nyhetsarkiv/eldre-saker/skattefrie-gaver-oket/>

(2012-04-06 kl 14:53)

http://www.frivillighetnorge.no/%C3%98kende+giverglede.b7C_wlbQWI.ips

(2012-04-22 kl.11.22).